

Bogna Kopec

Fundusze Unii Europejskiej jako przykład stymulantów rozwoju regionalnego. Studium porównawcze wykorzystania środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie budżetowej 2007–2013 w województwie...

Roczniki Ekonomiczne Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy 9, 538-557

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BOGNA KOPEĆ

**FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ JAKO PRZYKŁAD
STYMULANTÓW ROZWOJU REGIONALNEGO.
STUDIUM PORÓWNAWCZE WYKORZYSTANIA
ŚRODKÓW Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU
REGIONALNEGO W PERSPEKTYWIE BUDŻETOWEJ
2007–2013 W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM
I MAŁOPOLSKIM**

Streszczenie: Rozwój regionalny określony jest jako poprawa zdolności konkurowania pomiędzy jednostkami, warunków gospodarowania przy jednoczesnym podniesieniu poziomu życia lokalnej ludności. Determinowany jest on przez czynniki ekonomiczne, społeczne i przestrzenne. W celu stymulowania rozwoju administracja publiczna prowadzi politykę regionalną, która jest wspierana przez Unię Europejską poprzez środki przekazywane z budżetu wspólnotowego w ramach określonych funduszy. Przedmiotem badania są fundusze unijne mające stymulować rozwój regionalny, a celem porównanie stopnia ich wykorzystania na terenie województwa wielkopolskiego i małopolskiego, jako jednostek najbardziej zbliżonych pod względem poziomu rozwoju regionalnego przed rozpoczęciem finansowania z budżetu unijnego w perspektywie 2007–2013. Najefektywniej fundusze wykorzystywały duże ośrodki miejskie takie jak Poznań i Kraków, a otaczające je powiaty czerpały z korzyści lokalizacji. W mniejszym stopniu rozwijała się północna i zachodnia część Wielkopolski, gdzie sfinalizowano mniej niż 100 inwestycji w każdym powiecie. Małopolska była zdecydowanie mniej zróżnicowana. Połowa powiatów mieszcząca się na obszarze tego województwa realizowała ponad 200 przedsięwzięć, czyli więcej niż w przypadku Wielkopolski. Wsparcie z funduszy UE, które otrzymywały wspomniane jednostki było niemalże jednolite i oscylowało wokół 50% wartości inwestycji. Większą pomoc otrzymywał statystyczny Wielkopolanin, gdzie w większości przypadków w przeliczeniu na mieszkańca otrzymywano od 3,5 do 5,5 tys. zł, w porównaniu Małopolanin zwykle 2,5–3,5 tys. zł. W ogólnym zestawieniu lepiej oceniono powiaty Małopolski, natomiast na podstawie syntetycznego wskaźnika najwyżej oceniono powiat miasta Poznania. Analiza wykazała duże zróżnicowanie ogólnego wykorzystania środków unijnych na terenie Wielkopolski, co może ograniczać dynamikę rozwoju regionalnego na terenie województwa.

Słowa kluczowe: rozwój regionalny, determinanty rozwoju, fundusze unijne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Wielkopolska, Małopolska, analiza skupień.

1. WSTĘP

Rozwój regionalny jako proces mający na celu zwiększanie efektywności posiadanych zasobów może być stymulowany przez pewne pożądane czynniki lub ograniczany przez bariery wzrostu. Powstało wiele i wciąż powstają nowe prace poszukujące rozwiązań dotyczących problemu dynamiki tego zjawiska. Jest ono przedmiotem działań politycznych, rozumianych pod pojęciem polityki regionalnej. Choć kwestia dotyczy rozwoju jednostek na poziomie regionalnym, podnoszona jest na arenie międzynarodowej. Jest także uznawana za cel Unii Europejskiej, która przekazuje na niego środki w postaci funduszy, które mają określone zadania do zrealizowania. Zakończona już perspektywa budżetowa 2007–2013 pozwala dokonać oceny, jako zostały one wykorzystane na terenie Wielkopolski, a także porównać wskazane województwo z regionem najbardziej zbliżonym rozwojowo ze względu na czynniki, które w teorii mogą determinować rozwój. J.R. Kalinowski wskazuje na zmienne, które jednocześnie mogą być determinantami rozwoju regionalnego a także jego miernikami. Wskazuje na zaludnienie, liczba pracujących, bezrobotni lub aktywni zawodowo ujmowane w jednostkach fizycznych oraz przeciętne wynagrodzenie podawane w jednostkach finansowych¹. Ponadto wskazano na takie czynniki jak wykształcenie lokalnej ludności, wydatki ponoszone na badania i rozwój, aktywność zawodowa. Pierwszym etapem badania było przeprowadzenie analizy skupień na postawie wskazanych zmiennych uprzednio wystandaryzowanych, aby wskazać województwa zbliżone do siebie pod względem rozwoju.

Przedmiotem prac naukowych jest nie tylko rozwój regionalny, ale także sama tematyka funduszy Unii Europejskiej. Przedstawia się ich celowość, analizuje jak mogą wpływać na lokalną gospodarkę. Ze względu na swą złożoność opisuje się ich strukturę, a także jaka ich część miała zasilić w minionej perspektywie budżetowej Polskę. J. Śliwa, R. Pawlicki czy M. Strużycki przedstawiali procentowy podział środków z budżetu unijnego pomiędzy poszczególne województwa². W pracy podejmuje się problem zróżnicowania pozyskiwania funduszy unijnych wewnątrz województwa poprzez ustalanie klas. Analizuje się ilość sfinalizowanych projektów w danym powiecie i przypisuje klasę I-IV, gdzie klasa I oznacza największą ilość zrealizowanych projektów. Zawraca się także uwagę na jakość współpracy samorządów z Unią Europejską poprzez obliczenie stopnia dofinansowania zrealizowanych projektów z budżetu wspólnotowego, a następnie przyporządkowuje do poszczególnej klasy z przedziału I-IV, gdzie klasa I odpowiada na największy stopień dofinansowania. Ponadto wskazuje się na wsparcie przypadające na jednego mieszkańca danego powiatu i również przyporządkowuje się do odpowiedniej

¹ J. R. Kalinowski, *Rozwój regionalny i lokalny. Wybrane zagadnienia polityki spójności w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku, Płock 2010, s. 14.

² M. Strużycki (red.), *Przedsiębiorstwo. Region. Rozwój*, Difin, Warszawa 2011, s. 166; J. Śliwa, R. Pawlicki, *Fundusze unijne jako preferowane źródła finansowania rozwoju i konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011, s. 61.

klasy, gdzie najwyższa charakteryzuje się największym wsparciem w przeliczeniu na osobę. Ostatnim etapem badania jest wyznaczenie syntetycznego wskaźnika dla danego powiatu, który stanowi średnią arytmetyczną uzyskanych klas, zachowując zasadę, iż klasę I przyporządkowuje się jednostkom najefektywniej pozyskującym fundusze unijne, a klasę IV – najmniej efektywnym. Badania ma na celu wskazanie, czy województwa, które wg mierników znajdowały się na podobnym etapie rozwoju regionalnego, w podobny sposób wykorzystywały fundusze unijne, które przeznaczone były na jego stymulowanie, oraz czy wewnątrz województw występuje zróżnicowanie w pozyskiwaniu środków z budżetu Unii Europejskiej.

2. FUNDUSZE UE JAKO STYMULANTY ROZWOJU REGIONALNEGO

Rozwój regionalny w teorii definiowany jest jako zmiana, która w założonym czasie ma przynieść określone efekty³. Jako efekty rozwoju można wymienić wzrost potencjału gospodarczego w danym regionie, poprawa standardów życia lokalnej społeczności, a także poprawa konkurencyjności jednostki samorządu terytorialnego. Przejawia się on także poprzez stopień wykorzystania czynników produkcji, zmiany w sposobie wytwarzania, ale także zarządzania, wprowadzanie nowych technologii oraz tworzenie nowych branż; nie można go jednak literalnie utożsamiać ze wzrostem gospodarczym. (Właźlak 2012, str. 44) Rozwój poszczególnych jednostek samorządowych sumarycznie może przyczyniać się do rozwoju całego kraju, co jest jednym z zadań administracji publicznej⁴. Działania państwa podejmowane w tym celu określone są jako polityka regionalna, natomiast działania władz samorządowych na poziomie powiatów i gmin stanowią politykę lokalną⁵. Ta ostatnia dąży do rozwoju lokalnego, w efekcie którego może powstać region „uczący się”. Funkcją wskazanych regionów jest przechowywanie wiedzy oraz zapewnianie przyjaznego środowiska służącego przepływowi wiedzy i informacji⁶.

Rozwój warunkuje wiele czynników, wśród których można wyróżnić o charakterze egzogenicznym i endogenicznym, a ograniczany jest przez wszelakiego rodzaju bariery⁷. Wśród stymulantów rozwoju można wyróżnić te o charakterze ekonomicznym, jak infrastruktura techniczna, potencjał gospodarczy, kapitał finansowy czy o przestrzennym jak zasoby naturalne, złoża, krajobraz, lokalizacja⁸.

³ R. Kalinowski, *Rozwój regionalny...*, dz. cyt., s. 16.

⁴ K. Właźlak, *Rozwój regionalny jako zadanie administracji publicznej*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 42.

⁵ A. Szewczyk, M. Kogut-Jaworska, M. Ziolo, *Rozwój lokalny i regionalny. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 20.

⁶ A. Nowakowska, Z. Przygodzki, M. E. Sokołowicz, *Region w gospodarce opartej na wiedzy. Kapitał ludzki – innowacje – korporacje transnarodowe*, Difin, Warszawa 2011, s. 96.

⁷ L. Kupiec, *Jaki rozwój?*, [w:] A. F. Bocian (red.), *Rozwój regionalny a rozwój zrównoważony*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2008, s. 26.

⁸ J. Chądzyński, A. Nowakowska, Z. Przygodzki, *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, CeDeWu Sp. z o.o., Warszawa 2012, s. 85; R. Kalinowski, *Rozwój regionalny...*, dz. cyt., s. 19.

Osobną grupą czynników regionu są determinanty społeczne, do których należą potrzeby, wartości mieszkańców, kultura, tradycje lokalne, nastawienie do wdrażania nowych technologii a także kapitał ludzki, w który wyposażony jest dany region⁹.

Można wyróżnić wiele teorii, które opisują jak stymulować rozwój w regionie, wśród nich wskazać można na teorię rozwoju gospodarczego J.A. Schumpetera, który szans rozwojowych upatrywał się w procesach finansowanych z kredytów, które stymulują innowacje¹⁰. W tym kierunku podążała także Unia Europejska. Zarówno w minionej perspektywie 2007–2013 jak i w obecnej 2014–2020, przekazywała w ramach swojego budżetu dofinansowanie stanowiące część zapłaty za zrealizowane projekty, które miały na celu stymulowanie rozwoju, wsparcie instytucji otoczenia biznesu, a także bezpośrednie wsparcie przedsiębiorców, co przejawiało się wzmocnieniem instytucji wspierających działalność biznesową, zacieśnieniem współpracy pomiędzy sferą gospodarczą a naukowo-badawczą, tworzeniem korzystnych warunków rozwoju dla firm, rozwojem systemów online w celu ułatwienia dostępu, stymulowaniem konkurencyjności poprzez doradztwo, inwestycje i zapewnienie zaplecza technologicznego¹¹. O stymulowaniu rozwoju i założeniach polityki regionalnej Unii Europejskiej informowano w trzecim raporcie na temat spójności ekonomicznej i społecznej Unii Europejskiej, który został opublikowany w lutym 2004 roku¹². Wskazywano wtedy na promocję regionów, zwiększenie zatrudnienia, poprawę poziomu wiedzy i innowacyjności, zwiększenie spójności w wielu wymiarach: ekonomicznym, społecznym i przestrzennym¹³. Podkreślano wzrost rangi konkurencyjności regionów, co skutkowało zwiększeniem uprawnień do gospodarowania przez nie funduszami¹⁴. Środki UE w okresie

⁹ A. Ochojski, B. Szczupak, T. Zieliński, *Regionalne środowisko przedsiębiorczości. Problematyka badawcza*, [w:] A. Klasik (red.), *Przedsiębiorczy i konkurencyjny region w teorii i praktyce rozwoju regionalnego*, Wydawnictwo Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Warszawa 2005, s. 75; K. Malik, *Human capital sustainable development: regional level*, [w:] K. Heffner, K. Malik (eds.), *Human capital as development factor of the region: macro- and microeconomic approach*, Committee for Spatial Economy and Regional Planning Polish Academy of Sciences, Warsaw 2006, s. 76; J. Chądzyński, A. Nowakowska, Z. Przygodzki, *Region i jego...*, dz. cyt., s. 85.

¹⁰ A. Szewczyk, M. Kogut-Jaworska, M. Ziolo, *Rozwój lokalny i regionalny. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 51.

¹¹ J. Śliwa, R. Pawlicki, *Fundusze unijne jako preferowane...*, dz. cyt., s. 37.

¹² P. Chruski, *Przemiany polskiej polityki regionalnej po akcesji do UE. Europejskie uwarunkowania – krajowe konsekwencje*, [w:] J. J. Parysek, T. Strykiewicz (red.), *Region społeczno-ekonomiczny i rozwój regionalny*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2008, s. 156.

¹³ Tamże, s. 157; J. Śliwa, *Fundusze unijne bez tajemnic*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008, s. 22; I. Pietrzyk, *Konkurencyjność regionów w Trzecim Raporcie Komisji Europejskiej dotyczącym spójności społeczno-gospodarczej*, [w:] A. Klasik (red.), *Przedsiębiorczy i konkurencyjny region w teorii i praktyce rozwoju regionalnego*, Wydawnictwo Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Warszawa 2005, s. 127–128.

¹⁴ M. Słodowa-Hełpa, *Absorbacja funduszy strukturalnych przez polskie samorządy – pierwsze doświadczenia*, [w:] E. Małuszyńska (red.), *Region w procesie integracji europejskiej*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Marketingu w Lesznie, Leszno 2005, s. 184.

obowiązywania perspektywy budżetowej 2007–2013 przekazywane były w ramach funduszy, wśród których wskazać można na Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny i Fundusz Spójności¹⁵.

3. CZYNNIKI ROZWOJU REGIONALNEGO – ANALIZA SKUPIEŃ

W celu przeprowadzenia studium porównawczego wykorzystania środków pochodzących z budżetu UE w perspektywie finansowej 2007–2013 w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w Wielkopolsce na tle innego województwa, przeanalizowano czynniki, które mogły wskazywać na podobny poziom rozwoju na danym terytorium. W badaniu przeprowadzono analizę porównawczą wartości czynników mogących wpływać na rozwój regionalny z perspektywy 2005 roku, ponieważ był to punkt wyjściowy, kiedy dopiero miał rozpocząć się pierwszy pełny okres programowania polityki regionalnej, w którym uczestniczyła Polska¹⁶. Tabela 1. Zawiera czynniki mogące przyczyniać się do tworzenia środowiska stymulującego rozwój regionalny, tzw. potencjał rozwoju. Wyróżniono w niej liczbę ludności, gęstość zaludnienia, saldo migracji, podmioty gospodarcze w rejestrze REGON, skalę przedsiębiorstw, które ponosiły nakłady na działania innowacyjne oraz nakłady ponoszone na badania i rozwój w przeliczeniu na mieszkańca danego województwa, które zawiera tabela 1. Zawarte w tab. 1. Cechy są kompatybilne z miernikami rozwoju regionalnego, które wyróżnia w swojej pracy J.R. Kalinowski, a mianowicie jednostkami fizycznymi, takimi jak: zaludnienie, liczba pracujących, bezrobotni lub aktywni zawodowo¹⁷. Najwięcej podmiotów w Rejestrze Gospodarki Narodowej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2005 roku było w województwie zachodniopomorskim. Mógł być to efekt współpracy z dynamicznie rozwijającymi się regionami niemieckimi; najmniej w województwach lubelskim i podkarpackim, w których zazwyczaj tendencje rozwojowe są słabsze niż w innych częściach Polski. Procentowy udział przedsiębiorstw, które ponosiły wydatki na badania i rozwój, a zatem starały się wprowadzać do swoich organizacji działalność innowacyjną, która jest jedną z definicji rozwoju, był największy w województwie śląskim i wynosił prawie 50%, co wynikać może z wysokiego uprzemysłowienia regionu. Drugim powiatem był podkarpacki, co oznacza, że mimo, iż działało tam mało podmiotów, chciały dynamicznie się rozwijać. Najniższe zainteresowanie finansowaniem badań było w województwie zachodniopomorski, co oznacza, że mimo dużej ilości podmiotów, nie było one innowacyjne lub nie ponosiły takowych wydatków, gdyż asymilowały wiedzę z zagranicy.

¹⁵ J. Śliwa, *Fundusze unijne bez...*, dz. cyt., s. 18.

¹⁶ W. M. Dyba, T. Strykiewicz, *Zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gmin województwa wielkopolskiego w świetle realizacji polityki intraregionalnej*, 2012, http://rr.amu.edu.pl/pliki_do_pob/rr19.pdf, [2016-02-10], s. 7.

¹⁷ R. Kalinowski, *Rozwój regionalny...* dz. cyt., s. 14.

Tabela 1. Wybrane cechy determinujące rozwój regionalny w poszczególnych województwach w 2005 r.

Województwo	Ludność w tys.	Gęstość zaludnienia os./km kw.	Saldo migracji (na 1000 mieszk.)	Podmioty w REGON na 10 tys. ludności	Przedsiębiorstwa, które poniosły nakłady innowacyjne do ogółu	Nakłady w zł na (B+R) per capita
Dolnośląskie	2888,2	144,8	-0,6	1048	36,1%	120,0
Kujawsko-pomorskie	2068,3	115,1	-1	905	31,2%	55,5
Lubelskie	2179,6	86,8	-2,2	684	43,5%	83,9
Lubuskie	1009,2	72,1	-0,6	1011	35,6%	35,5
Łódzkie	2577,5	141,5	-0,7	968	27,6%	124,3
Małopolskie	3266,2	215,1	1	887	40,1%	224,1
Mazowieckie	5157,7	145,1	2,9	1167	43,5%	450,4
Opolskie	1047,4	111,3	-3	865	36,6%	26,7
Podkarpackie	2098,3	117,6	-1,1	663	47,2%	53,2
Podlaskie	1199,7	59,4	-1,6	741	43,8%	51,2
Pomorskie	2199,0	120,1	0,5	1030	40,8%	131,3
Śląskie	4685,8	379,9	-1,9	910	49,2%	93,6
Świętokrzyskie	1285,0	109,7	-1,7	813	38,2%	15,3
Warmińsko-mazurskie	1428,6	59,1	-2,2	771	40%	46,3
Wielkopolskie	3372,4	113,1	0,7	1012	34,6%	129,1
Zachodniopomorskie	1694,2	74,0	-1	1221	25,2%	41,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznika Statystycznego Województw 2013.

Kolejną płaszczyzną determinującą rozwój regionalny jest lokalny rynek pracy kapitał ludzki, którym jest zasilany. Wg Blakeya to właśnie te czynniki obok zalet lokalizacyjnych decydują po powodzeniu lokalnego rozwoju¹⁸. W tabeli 2 wyróżniono takie wskaźniki jak aktywność zawodowa i procent osób z wyższym wykształceniem. Wskazano także na czynniki, które mogą obrazować strukturę rynku pracy. Wyróżniono odsetek zatrudnionych w rolnictwie. Jego znaczy poziom świadczyć może o zacofaniu danego regionu. Cechą lokalnego rynku pracy jest także przeciętne wynagrodzenie. Rozwój regionalny prowadzi m.in. do polepszenia się standardów życia ludności na danym obszarze, a co za tym idzie, także do wzrostu płac – kolejny przykład mierników rozwoju regionalnego, ujmowany w kategoriach finansowych¹⁹. Fluktuacje tego wskaźnika mogą obrazować kierunek i dynamikę rozwoju. W tabeli 2. przedstawiono wartości wskaźników związanych

¹⁸ Tamże, s. 16.

¹⁹ Tamże, s. 14; A. Klasik, *Przedsiębiorczość i konkurencyjność a rozwój regionalny. Kluczowe pojęcia i metodologia*, [w:] A. Klasik (red.), *Przedsiębiorczy i konkurencyjny region w teorii*

z rynkiem pracy dla poszczególnych województw. Obserwacją, która odstaje on innych jest województwo mazowieckie, które wyróżnia się przeciętnie wyższą płacą oraz udziałem osób posiadających wyższe wykształcenie. Rozwój wiąże się także z przechodzeniem pracowników z sektora rolnego do przemysłu lub usług. Największy udział zatrudnionych w rolnictwie w 2005 roku występował na terenie województwa podlaskiego i lubelskiego. Po raz kolejny w zestawieniu wschodnia część Polski okazywała się słabiej rozwinięta.

Tabela 2. Wybrane cechy rynku pracy w poszczególnych województwach w 2005 r.

województwo	Pracujący w rolnictwie (% wszystkich zatrudnionych)	Aktywność zawodowa	Osoby z wyższym wykształceniem (powyżej 15 lat) do ogółu	Przeciętne wynagrodzenie w zł
Dolnośląskie	7%	54,5%	13,2%	2477,56
Kujawsko-pomorskie	16%	55,7%	10,2%	2153,46
Lubelskie	30%	56,7%	12,9%	2180,18
Lubuskie	7%	55,1%	11,5%	2144,35
Łódzkie	17%	55,3%	12,5%	2188,15
Małopolskie	15%	55,9%	12,7%	2303,42
Mazowieckie	16%	56,1%	19,1%	3227,04
Opolskie	14%	53,8%	11,1%	2249,89
Podkarpackie	21%	54,2%	10,3%	2081,76
Podlaskie	32%	56,1%	12,4%	2192,77
Pomorskie	9%	53,6%	12,8%	2511,25
Śląskie	4%	52,2%	12,3%	2587,07
Świętokrzyskie	28%	54,3%	12,8%	2173,15
Warmińsko-mazurskie	14%	52,3%	10,9%	2103,99
Wielkopolskie	16%	57%	11,9%	2263,6
Zachodniopomorskie	8%	54,1%	12,6%	2307,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Na podstawie zebranych wskaźników przeprowadzono analizę skupień, aby wskazać województwo, które pod względem rozwojowym było najbardziej zbliżone do województwa wielkopolskiego. Analiza skupień, która służy do wyodrębnienia jednorodnych podzbiorów²⁰. Dzięki niej można wyróżnić grupę obiektów, nazywaną skupieniem, które są do siebie podobne pod względem pewnych zmiennych,

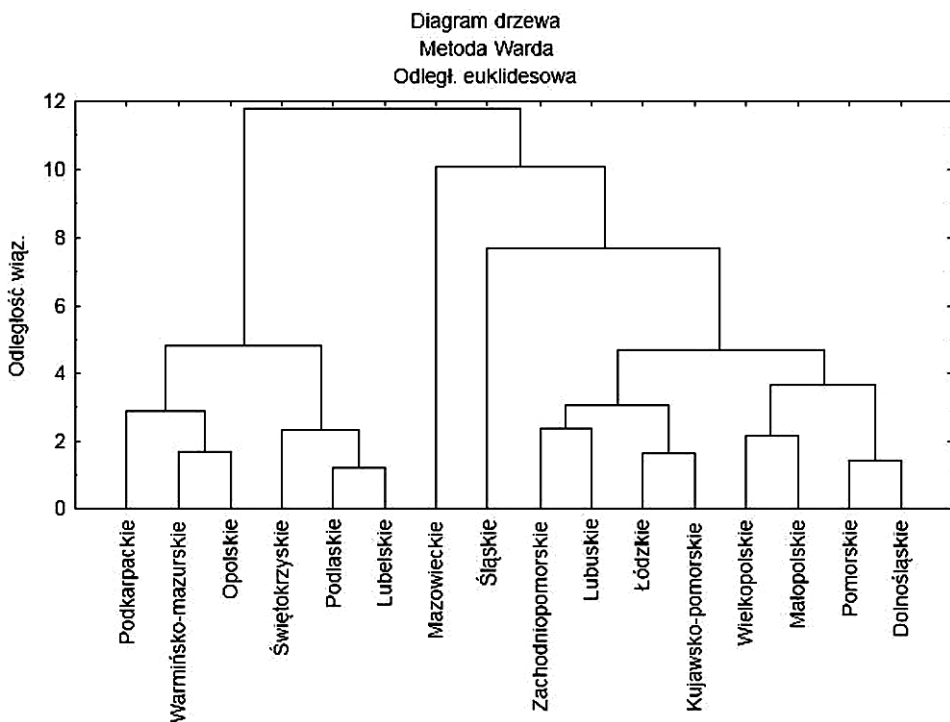
i praktyce rozwoju regionalnego, Wydawnictwo Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Warszawa 2005, s. 11.

²⁰ A. Stanisław, *Przystępny kurs statystyki z zastosowaniem Statistica PL na przykładach z medycyny. Tom 3 Analizy wielowymiarowe*, StatSoft Polska Sp. z o.o., Kraków 2007, s. 114.

w powyższym przypadku wykorzystując czynniki charakteryzujące poziom rozwoju danego regionu, takie jak procent zatrudnionych w rolnictwie, średnia pensja, poniesione wydatki inwestycyjne oraz na badania i rozwój, a także zmienne określające predyspozycje do rozwoju jak np. poziom wykształcenia, w celu porównania jakie województwa pod tym względem są najbardziej do siebie podobne oraz jakie województwo jest najbardziej zbliżone do Wielkopolski. Wykonuje się ją poprzez stopniowe osłabianie kryterium uznawania województw za te same²¹. W tym celu wykorzystano metodę Warda, uprzednio standaryzując wszystkie analizowane zmienne, która wyróżnia grupy o jak najmniejszym zróżnicowaniu poprzez minimalizację sumy odchyleń wewnątrz skupień²². Punktem początkowym analizy był rok 2005, jako poziom rozwoju, od którego wskazane województwa mogły się dalej rozwijać, natomiast jednym z kolejnych etapów badania było sprawdzenie, czy pozostały one na tym samym poziomie, czy pod koniec perspektywy budżetowej 2007–2013 zbliżyły się wraz z innymi jednostkami samorządu terytorialnego pod względem czynników mogących charakteryzować rozwój.

Rysunek 1. Wyniki przeprowadzonej analizy skupień (na podstawie danych z tab. 1 i 2.) dla wszystkich województw wg danych z 2005 roku

Źródło: opracowanie własne.

²¹ Analiza danych w programie Statistica – przegląd, StatSoft Polska Sp. z o.o., Kraków 2012, s. 56.

²² A. Stanis, *Przystępny kurs statystyki z zastosowaniem...*, dz. cyt., s. 122.

Do wspomianej już analizy skupień wykorzystano przedstawione zarówno w tabeli 1. jak i tabeli 2. zmienne, które uprzednio poddano procesowi standaryzacji, aby mimo różnych jednostek można było je ze sobą zestawić. Obok województwa wielkopolskiego ze względu na ujęte w badaniu wskaźniki, skupiono województwo małopolskie, które razem w dalszej części opracowania zostały opisane ze względu na ilość zrealizowanych projektów, stopień ich dofinansowania, wolumen środków w przeliczeniu na statystyczną jednostkę, zróżnicowanie wewnątrz województw a także dokonano syntetycznej oceny wykorzystania funduszy unijnych.

4. STUDIUM PORÓWNAWCZE WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW UE Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO W PERSPEKTYWIE BUDŻETOWEJ 2007–2013 W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM I MAŁOPOLSKIM

W prezentowanym opracowaniu dokonano zestawienia województwa wielkopolskiego i najbardziej zbliżonego do niego pod względem czynników determinujących oraz określających poziom już osiągniętego rozwoju regionalnego, województwa małopolskiego. W statystykach uwzględniono projekty, które finansowane były w ramach perspektywy budżetowej 2007–2013, ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, którego celem jest likwidacja barier oraz różnic, które występują pomiędzy poszczególnymi regionami²³. Procentowy udział środków, które otrzymały Wielkopolska i Małopolska ramach środków pochodzących z EFRR wynosił odpowiednio 7,07% i 7,18% w stosunku do środków przyznanych dla całego kraju²⁴. Środki na finansowanie projektów w Małopolsce w 72,2% miały pochodzić z EFRR, 12,7% miały stanowić wkład publiczny, a 15,% wkład prywatny. W przypadku Wielkopolski EFRR finansował projekty w 70,4% ich wartości, 20,3% pochodziło z wkładu publicznego, a 9,2% pokrywały środki prywatne²⁵. Oznacza to, że także pod względem wielkości wsparcia badane województwa były do siebie podobne. Przeprowadzono analizę zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Zwrócono uwagę na to, ile projektów udało się sfinalizować, ale także jaka jest struktura ich finansowania. Obserwacje przeprowadzono z poziomu powiatów, aby zaprezentować, jak badane województwa są zróżnicowane wewnątrz siebie, czy istnieją jednostki samorządu terytorialnego, które zrealizowały więcej projektów, a stosunek wkładu własnego do środków pozyskanych z budżetu unijnego był mniejszy, czy środki w przeliczeniu na mieszkańca, które udało się pozyskać były większe oraz czy któraś jednostka wyróżniała się na tle reszty ze względu na wszystkie analizowane aspekty.

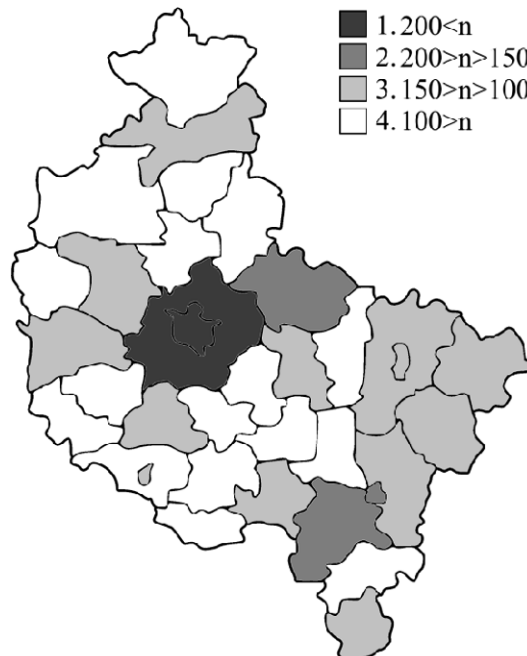
²³ M. Strużycki (red.), *Przedsiębiorstwo. Region. Rozwój*, Difin, Warszawa 2011, s. 163.

²⁴ J. Śliwa, R. Pawlicki, *Fundusze unijne jako preferowane...*, dz. cyt., s. 61.

²⁵ Tamże, s. 166.

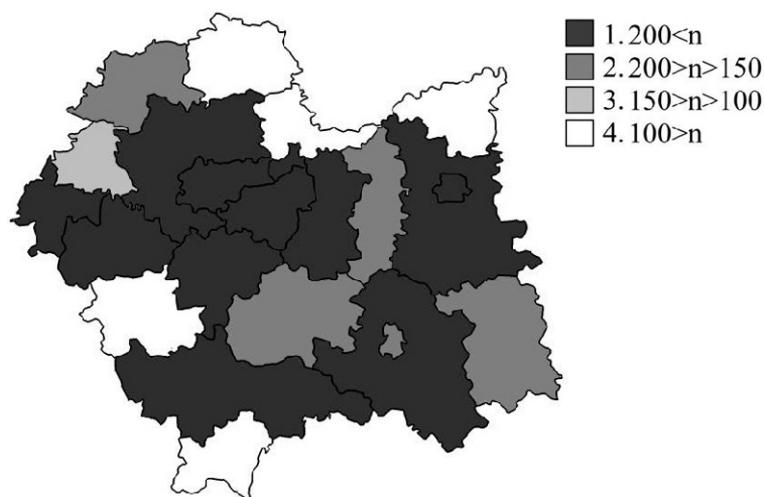
Pierwszym etapem studium porównawczego było zestawienie bezwzględnej ilości zrealizowanych projektów, które spełniały wskazane wcześniej założenia; zostały ukończone, środki pochodziły ze EFRR w ramach perspektywy 2007–2013. Dla obu województw przyjęto tą samą skalę i w jej ramach wyróżniono cztery grupy powiatów. W województwie wielkopolskim tylko miastu Poznań, które funkcjonuje na prawach powiatu wraz z otaczającym je powiatem poznańskim udało się każdemu sfinalizować ponad 200 projektów, przy czym stolica wielkopolski i sąsiadująca z nią jednostka zdecydowanie odstają od pozostałych obserwacji, ponieważ zrealizowały w sumie odpowiednio 2168 i 953 projekty. Miasto Kalisz i powiat gnieźnieński ukończyły powyżej 150 przedsięwzięć. Ponad połowa jednostek samorządu terytorialnego znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego sfinalizowała na swoim terenie mniej niż 100 projektów. Najmniej zarówno w przypadku województwa wielkopolskiego, jak i zestawianego z nim małopolskiego, zrealizowano w powiecie chodzieskim i było to 69 projektów współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Na rys. 2. można zauważyć, że zachodnia część województwa ukończyła więcej projektów, aniżeli powiaty z centralnej oraz północnej części, z wyłączeniem stolicy, co mogło wynikać na przykład z dużej aktywności władz lokalnych, które w przypadku powiatu konińskiego kilkakrotnie otrzymały nagrody za najlepsze wykorzystanie fundusze unijnych. (Konin w Unii Europejskiej)

Rysunek 2. Ilość projektów zrealizowanych w powiatach województwa wielkopolskiego w ramach perspektywy budżetowej 2007–2013

Analizując ze względu na wskazane wcześniej kryterium województwo małopolskie, należy podkreślić, że powiaty znajdujące się na jego terytorium względnie realizowały więcej projektów. Połowa jednostek zrealizowała ich ponad 200, przy czym stolica Małopolski – Kraków, miasto funkcjonujące na prawach powiatu, sfinalizował 2122 projekty, co stanowi liczbę niemalże równą ilości wykonanych w stolicy Wielkopolski. Kolejne 5 powiatów zrealizowało ich więcej niż 150, a tylko 5 jednostek mniej niż 100, gdzie w porównaniu z województwem wielkopolskim była to połowa obszaru. Pod względem ilościowym, podobnie jak w przypadku omawianego wcześniej województwa, wyróżnić można także stolicę wraz z otaczającymi ją powiatami: krakowskim, wadowickim, myślenickim i wielickim. Pod względem ilości zrealizowanych projektów w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Małopolska wydaje się lepiej wykorzystywać pomoc, która płynęła z budżetu unijnego. Wewnętrznie jednostki są mniej zróżnicowane.

Rysunek 3. Ilość projektów zrealizowanych w powiatach województwa małopolskiego w ramach perspektywy budżetowej 2007–2013

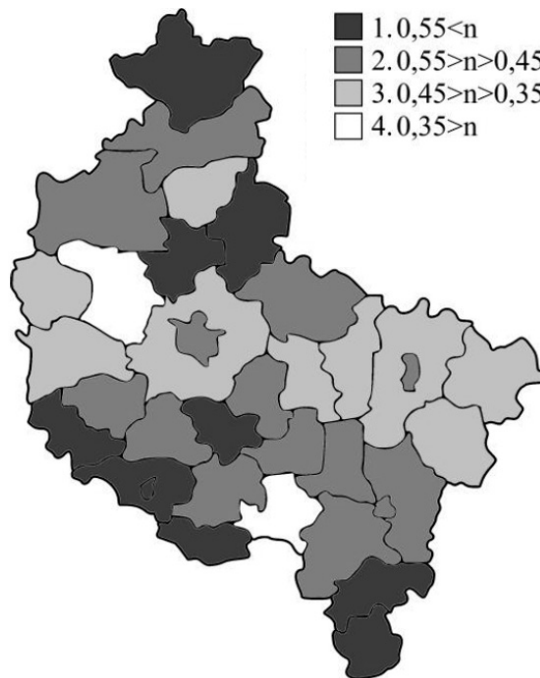

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.mapadotacji.gov.pl/>

Ilość projektów, które udało się zrealizować nie oznacza, że uzyskano odpowiednio dużą pomoc z Unii Europejskiej. Kolejnym etapem przeprowadzonej analizy była proporcja dofinansowania przekazanego ze wspólnotowego budżetu do wartości projektów. Celowo nie analizowano kwot, ponieważ niektóre projekty przekraczały swym zasięgiem obszar jednego powiatu i chciano uniknąć błędu dublowania zarówno kwoty zrealizowanych projektów jak i bezwzględnej wartości pomocy. Jednostki samorządu terytorialnego ponownie przyporzędowano do czterech grup, gdzie w największym przypadku uzyskiwano wsparcie stanowiące ponad 55% wartości projektów, co udało się osiągnąć 8 powiatom Wielkopolski. Na rys. 4 zauważyć można, że przez centralną część

województwa ciągnie się pas jednostek, które otrzymały wsparcie w granicach 35–45% z dwiema obserwacjami odstającymi, którymi były miasta Poznań i Konin, funkcjonujące na prawach odrębnych powiatów. Część północna i południowa wypada nieco lepiej. Najslabiej w zestawieniu wypadły dwa powiaty: krotoszyński i szamotulski, które otrzymały dofinansowanie mniejsze niż 35% wartości przedsięwzięć.

Rysunek 4. Udział dofinansowania ze środków UE realizowanych projektów w ramach perspektywy budżetowej 2007–2013 na terenie województwa wielkopolskiego

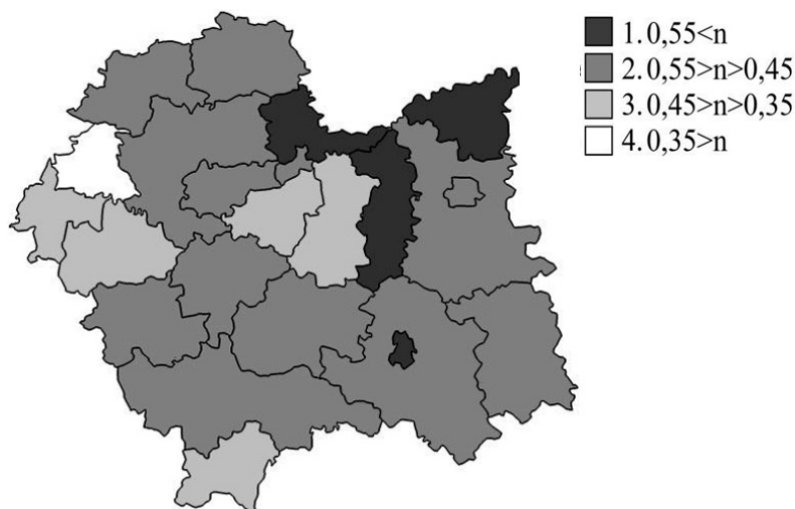

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.mapadotacji.gov.pl/>

Województwo małopolskie, które realizowało względnie więcej projektów na swym terenie, także uzyskuje większy procent wsparcia w poszczególnych powiatach. Mniej jednostek aniżeli w przypadku województwa wielkopolskiego uzyskało dofinansowanie większe niż 55% wartości projektów (brzeski, proszowicki, dąbrowski i miasto Nowy Sącz), jednak ponad połowa otrzymała środki w kwocie 45–55%. Słabiej w tym przypadku przedstawiają się jednostki znajdujące się w sąsiedzie obszaru krakowskiego: bocheński, wielicki, wadowicki, oświęcimski oraz chrzanowski. Ten ostatni jako jedyny na terenie województwa małopolskiego otrzymał dofinansowanie mniejsze niż 35% wartości projektów zrealizowanych na swoim terenie. Ponownie Małopolska jest mniej zróżnicowana aniżeli Wielkopolska, z uwagi na fakt, że dofinansowanie dla prawie wszystkich jednostek wahało się w granicach 45–55%, natomiast

w Wielkopolsce 10 powiatów uzyskało większe wsparcie, jednak wewnątrz wystąpiło większe zróżnicowanie.

Rysunek 5. Udział dofinansowania ze środków UE realizowanych projektów w ramach perspektywy budżetowej 2007–2013 na terenie województwa małopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.mapadotacji.gov.pl/>

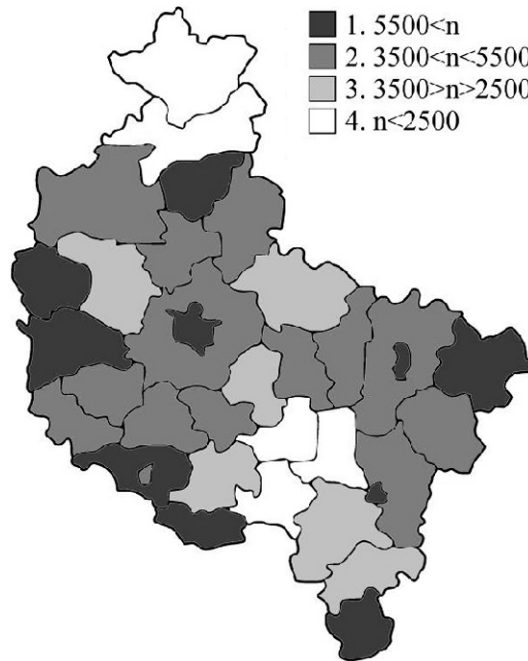
Jednym z celów rozwoju jest poprawa standardów życia ludności²⁶. Podnosząc kwestie rozwoju regionalnego należy zejść do poziomu ludności lokalnej. Przedstawione wcześniej aspekty nie uwzględniały, jaka ilość osób będzie mogła potencjalnie zyskać na przekazanej pomocy. Zarówno w Poznaniu jak i w Krakowie zrealizowano ponad 2 tys. projektów, jednak społeczności zamieszkujące te obszary są zdecydowanie większe niż te żyjące na terenie innych powiatów. Kolejnym etapem badania było zatem przeanalizowanie uzyskanych środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w przeliczeniu na mieszkańca. Wyróżniono cztery grupy, gdzie w najwyższym przypadku statystycznie na mieszkańca przypadła kwota wsparcia przekraczająca 5,5 tys. zł. W każdej części województwa znaleźć można powiaty, które uzyskały taki wynik. Udało się to osiągnąć miastom Poznań, Kalisz, Konin oraz powiatom: chodzieskiemu, międzychodzkiemu, nowotomyskiemu, leszczyńskiemu, rawickiemu, kępińskiemu i kolskiemu.

Największe wsparcie w przeliczeniu na mieszkańca otrzymał statystyczny leszczynianin, które osiągnęło wysokość ponad 19 tys. zł. Najsłabiej w tym zestawieniu wypada północna część województwa: powiaty złotowski i pільski, odpowiednio 1868 i 1789 zł oraz południowo-centralna część, do której należą powiaty jaroński, pleszewski i krotoszyński, gdzie kwota również nie przekracza 2000,00 zł.

26 R. Kalinowski, *Rozwój regionalny...*, dz. cyt., s. 14.

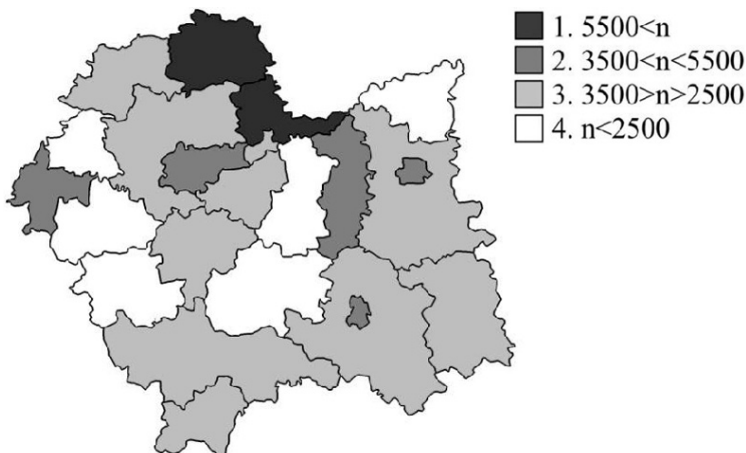
Rysunek 6. Kwota dofinansowania projektów pochodząca z budżetu Unii Europejskiej w przeliczeniu mieszkańca powiatów województwa wielkopolskiego (n w tys. zł na osobę)

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.mapadotacji.gov.pl/>

Na rysunku 7. przedstawiono dofinansowanie w przeliczeniu na mieszkańca poszczególnych powiatów na terenie województwa małopolskiego. Dwie jednostki na północy małopolski otrzymały kwotę powyżej 5,5 tys. i były to powiaty

Rysunek 7. Kwota dofinansowania projektów pochodząca z budżetu Unii Europejskiej w przeliczeniu mieszkańca powiatów województwa małopolskiego (n w tys. zł na osobę)

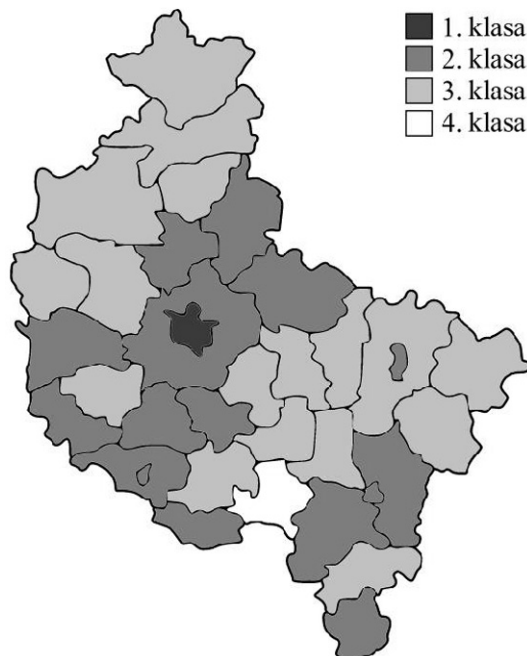

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.mapadotacji.gov.pl/>

miechowski i proszowicki, przy czym pierwszy z wymienionych był obserwacją, która odstawała od reszty (ponad 15 tys. zł). Więcej jednostek aniżeli w przypadku Wielkopolski uzyskało mniejsze dofinansowanie aniżeli 2,5 tys. zł w przeliczeniu na osobę. W tym zestawieniu to Wielkopolska lepiej pozyskuje środki UE. Taka sytuacja mogłaby być spowodowana dużą liczbą ludności małopolskich powiatów, co skutkowało by zwiększeniem mianownika, jednak bezwzględnie liczba ludności jest porównywalna i oscyluje wokół 3,5 mln ludności, a zatem uzyskiwane wsparcie jest większe.

Wskazując na zróżnicowanie pomiędzy powiatami obu województw ze względu na ilość zrealizowanych projektów, część, w jakiej była sfinansowane ze środków unijnych oraz jaki wymiar wsparcia otrzymano w stosunku do liczby mieszkańców wyróżniano kategorie i klasyfikowano jednostki. Wskazano najbardziej pożądane grupy oraz wymieniano powiaty, które do nich należały. Zauważyć można, że w zależności od rozpatrywanej cechy były to inne obszary. Z tego względu obliczono ogólną ocenę dla powiatów i finalnie przydzielono je do poszczególnych klas. Klasa stanowiła średnią arytmetyczną z wyników absolutnych uzyskanych uprzednio. Na terenie obu województw tylko jedno miasto uzyskało klasę pierwszą – Poznań, który funkcjonuje jako samodzielny powiat, co pokazuje rys. 8 i 9. Jest to efekt największej ilości zrealizowanych projektów, dofinansowania ich w przeliczeniu na osobę kwotą powyżej 5,5 tys. zł mimo względnie dużej liczby

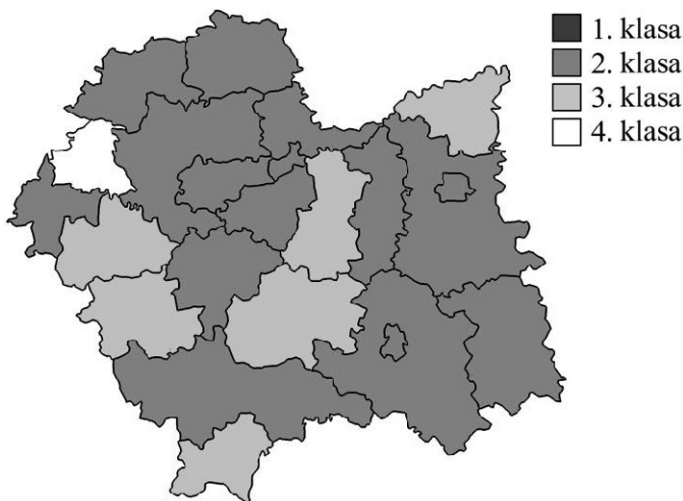
Rysunek 8. Syntetyczna ocena realizacji projektów wspieranych ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na terenie Wielkopolski

ludności oraz uzyskania dofinansowania II kategorii, tj. 50%. Zarówno w przypadku województwa wielkopolskiego jak i małopolskiego tylko jeden powiat otrzymał najgorszą IV klasę. W Wielkopolsce był to powiat krotoszyński, na skutek dofinansowania projektów na poziomie 31%, kwotą w przeliczeniu na mieszkańca rzędu 1957,23zł, mimo iż na swoim terenie zrealizował 111 projektów. W Małopolsce IV klasę otrzymał powiat chrzanowski, z uwagi na fakt sfinalizowania 149 projektów, które klasyfikowały go do grupy 2., jednak uzyskano dotację z budżetu unijnego na najniższym 20% poziomie, a wsparcie w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosło jedynie 145,30 zł.

Na terenie Wielkopolski można wskazać na grupy powiatów, które przydzielono do jednej klasy. Powiaty należące do północnej części sklasyfikowano słabiej, aniżeli aglomerację poznańską, której przypisano klasę I i przypisano je do klasy II. Kolejnym skupiskiem jednostek, które otrzymały III klasę jest część zachodnia województwa z wyłączeniem miasta Konina. Procentowo klasę II otrzymało 46% wielkopolskich powiatów, a klasę III 50%. W przypadku Małopolski można wskazać na grupę powiatów znajdujących się od północy województwa, aż do jego centralnej części, które uzyskały drugą klasę. Kolejnym takim skupiskiem jednostek samorządu terytorialnego jest zachodnia część Małopolski.

Rysunek 9. Syntetyczna ocena realizacji projektów wspieranych ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na terenie Małopolski

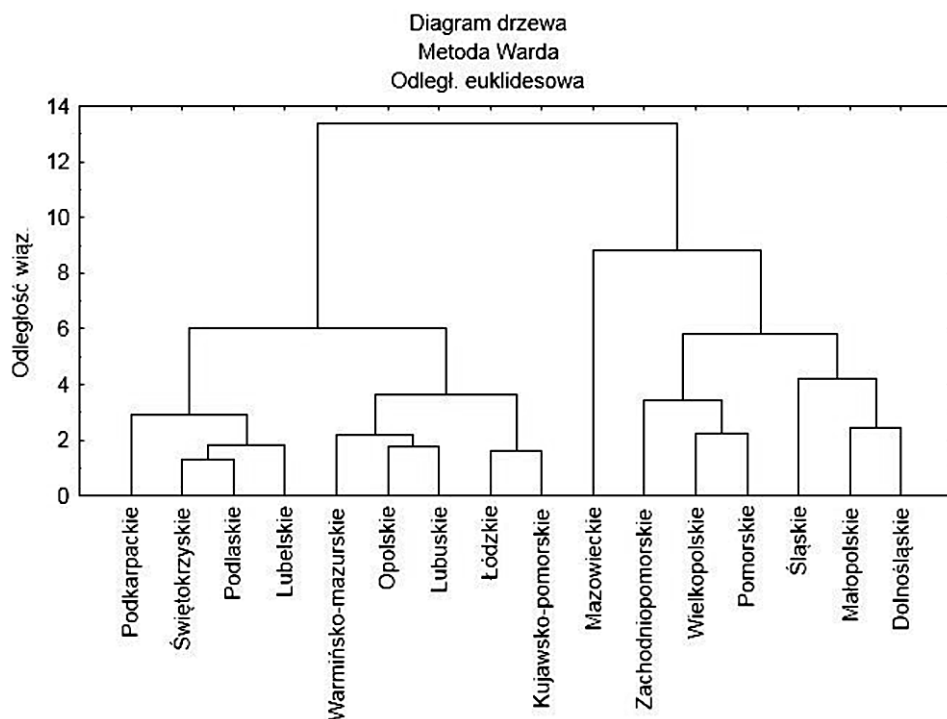

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.mapadotacji.gov.pl/>

Na rysunku 9 widać jak zdecydowanie mniej zróżnicowana aniżeli Wielkopolska jest Małopolska. II klasę uzyskało tutaj 68% powiatów, natomiast klasę III 27% jednostek. Oznacza to, że ogólnie powiaty województwa małopolskiego w lepszym stopniu wykorzystywały pomoc kierowaną z budżetu Unii Europejskiej w ramach perspektywy budżetowej 2007–2013 z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, z uwagi na uwzględnione w analizie kwestie.

Ostatnim etapem badania jest ukazanie jak zmieniły się dwa omawiane województwa względem siebie. W tym celu ponownie przeprowadzono analizę skupień, uwzględniając te same zmienne, wg których uprzednio wyznaczono podobieństwo, jednak tym razem wykorzystując dane za 2012 rok, jako stan tuż przed końcem okresu wsparcia.

Rysunek 10. Wyniki przeprowadzonej analizy skupień dla wszystkich województw dla danych za rok 2012

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona analiza skupień wykazała, że tuż przed końcem wspierania powiatów ze środków pochodzących z perspektywy budżetowej 2007–2013, nastąpiły istotne zmiany w obu województwach. Można by je zakwalifikować do grupy 6 najbardziej podobnych do siebie jednostek z uwagi na uwzględnione w badaniu zmienne. Najbliżej Wielkopolski znalazło się teraz województwo pomorskie, którego podobieństwo jest na podobnym poziomie jak Małopolska w 2005 roku. Natomiast podobnymi wartościami wyróżnionych zmiennych cechowały się w 2012 r. województwo małopolskie i dolnośląskie. Siła ich skupienia była jednak słabsza niż Wielkopolski i Małopolski w 2005 r.

5. PODSUMOWANIE

Rozwój regionalny uzależniony jest od wielu czynników o charakterze ekonomicznym jak infrastruktura techniczna, społeczne jak nastawienie ludności do innowacji i postępu, czy przestrzenne jak walory naturalne. Niektóre z nich można stymulować za pomocą odpowiednio prowadzonej polityki regionalnej. Rozwój ożywiać mogą także fundusze UE, które mają za zadanie uaktywnić czynniki rozwojowe i niwelować bariery. Takie zadanie w latach 2007–2013 miał Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Aby porównać wykorzystanie środków pochodzących ze wspólnotowego budżetu, wskazane czynniki ujęto w analizie skupień z perspektywy roku 2005, kiedy regiony nie otrzymywały jeszcze pełnego wsparcia unijnego, jako nowy kraj członkowski. Wielkopolska została sklasyfikowana w jednym skupieniu wraz z Małopolską, jednak dalsza analiza wykazała, że województwa te cechują się inną strukturą wykorzystania funduszu unijnych pochodzących z EFRR finansowanego w latach 2007–2013. Wsparcie przekazane Wielkopolsce w ramach wskazanego funduszu stanowiło 7,07% puli środków dla kraju, natomiast Małopolska otrzymała 7,18%. Wewnątrz województw zostały one wykorzystane w następujący sposób:

Zarówno Poznań jak i Kraków zrealizowały ponad 2 tys. projektów, co zdecydowanie odstawało od innych powiatów; połowa jednostek województwa wielkopolskiego sfinalizowała mniej 100 przedsięwzięć; w Małopolsce połowa powiatów ukończyła ponad 200 projektów tylko na swoim terenie.

Skala dofinansowania projektów oscylowała w granicach 35–55%; dużo bardziej jednolite wsparcie występowało w województwie małopolskim, gdzie prawie wszystkie jednostki wahały się w granicach 45–55%, w Wielkopolsce 10 powiatów uzyskało większe wsparcie, jednak wewnątrz występowało większe zróżnicowanie, z ponieważ centralna część była mniej wspomagana.

Liczba ludności obu województw jest porównywalna, zatem w przypadku przeliczenia otrzymanych środków na mieszkańca, to statystyczny Wielkopolanin otrzymał z budżetu unijnego większe wsparcie, które w przeważającej mierze fluktuowało w przedziale 3,5–5,5 tys. zł na osobę, natomiast w przypadku Małopolski były to wahania w granicach 2,5–3,5 tys. zł.

W przypadku Małopolski II klasę uzyskało 68% powiatów, natomiast klasę III 27% jednostek, w Wielkopolsce rozkład ten był połowiczny, co oznaczać może, iż na południu Polski powiaty były bardziej zaktywizowane w pozyskiwaniu środków UE. Miasto Poznań funkcjonujące na prawach powiatu było jednak jedyną jednostką samorządu terytorialnego, której udało się osiągnąć I klasę.

W roku 2012, czyli pod koniec perspektywy 2007–2013, w uwagi na czynniki determinujące lub obrazujące rozwój regionu, województwo wielkopolskie było zbliżone do województwa pomorskiego, a małopolskie do dolnośląskiego; Małopolska i Wielkopolska wskazane byłyby w jednym skupieniu, gdyby obejmowałyby 6 województw.

BIBLIOGRAFIA

- *Analiza danych w programie Statistica – przegląd*, StatSoft Polska Sp. z o.o., Kraków 2012.
- *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [03.02.2016].
- Chądzyński J., Nowakowska A., Przygodzki Z., *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, CeDeWu Sp. z o.o. Warszawa 2012.
- Chruski P., *Przemiany polskiej polityki regionalnej po akcesji do UE. Europejskie uwarunkowania – krajowe konsekwencje*, [w:] Parysek J.J., Strykiewicz T. (red.), Region społeczno-ekonomiczny i rozwój regionalny, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2008.
- Dyba W.M., Strykiewicz T., *Zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gmin województwa wielkopolskiego w świetle realizacji polityki intraregionalnej*, 2012, http://rr.amu.edu.pl/pliki_do_pob/rr19.pdf, [10.02.2016].
- *Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego*, 2014 http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/pl/funding/erdf/, [14.02.2016].
- Kalinowski J.R., *Rozwój regionalny i lokalny. Wybrane zagadnienia polityki spójności w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku, Płock 2010.
- Klasik A., *Przedsiębiorczość i konkurencyjność a rozwój regionalny. Kluczowe pojęcia i metodologia*, [w:] Klasik A. (red.), Przedsiębiorczy i konkurencyjny region w teorii i praktyce rozwoju regionalnego, Wydawnictwo Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Warszawa 2005.
- *Konin w Unii Europejskiej*, <http://www.konin.pl/index.php/425.html>, [12.02.2016].
- Kupiec L., *Jaki rozwój?*, [w:] Bocian A.F. (red.), Rozwój regionalny a rozwój zrównoważony, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2008.
- Malik K., *Human capital sustainable development: regional level*, [w:] Heffner K., Malik K. (eds.), Human capital as development factor of the region: macro- and microeconomic approach, Committee for Spatial Economy and Regional Planning Polish Academy of Sciences, Warsaw 2006.
- Nowakowska A., Przygodzki Z., Sokołowicz M.E., *Region w gospodarce opartej na wiedzy. Kapitał ludzki – innowacje – korporacje transnarodowe*, Difin, Warszawa 2011.
- Ochojski A., Szczupak B., Zieliński T., *Regionalne środowisko przedsiębiorczości. Problematyka badawcza*, [w:] Klasik A. (red.), Przedsiębiorczy i konkurencyjny region w teorii i praktyce rozwoju regionalnego, Wydawnictwo Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Warszawa 2005.
- Pietrzyk I., *Konkurencyjność regionów w Trzecim Raplocie Komisji Europejskiej dotyczącym spójności społeczno-gospodarczej*, [w:] Klasik A. (red.), Przedsiębiorczy i konkurencyjny region w teorii i praktyce rozwoju regionalnego, Wydawnictwo Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Warszawa 2005.
- *Rocznik Statystyczny Województwa*, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-województw-2013,4,8.html>, [30.01.2016].
- Słodowa-Helpa M., *Absorbcja funduszy strukturalnych przez polskie samorzady – pierwsze doświadczenia*, [w:] Małuszyńska E. (red.), Region w procesie integracji europejskiej, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Marketingu w Lesznie, Leszno 2005.

- Stanisz A., *Przystępny kurs statystyki z zastosowaniem Statistica PL na przykładach z medycyny. Tom 3 Analizy wielowymiarowe*, StatSoft Polska Sp. z o.o., Kraków 2007.
- Strużycki M. (red.), *Przedsiębiorstwo. Region. Rozwój*, Difin, Warszawa 2011.
- Szewczyk A., Kogut-Jaworska M., Ziolo M., *Rozwój lokalny i regionalny. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2011.
- Śliwa J., *Fundusze unijne bez tajemnic*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008.
- Śliwa J., Pawlicki R., *Fundusze unijne jako preferowane źródła finansowania rozwoju i konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011.
- Właźlak K., *Rozwój regionalny jako zadanie administracji publicznej*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010.

EU FUNDS AS EXAMPLES OF STIMULANTS FOR REGIONAL DEVELOPMENT. A COMPARATIVE STUDY OF THE USE OF FUNDS FROM THE EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND IN 2007–2013 IN WIELKOPOLSKA AND MAŁOPOLSKA

Summary: Regional development is defined as an improvement in the ability to compete, economic conditions, while increasing the standard of living of the local population. It is determined by economic factors, social and spatial. To stimulate the development of public administration conducts regional policy, which is supported by the European Union through the European funds. The study identifies two most similar to each province and analyzed the use of the grant in terms of number of projects implemented under the European Regional Development Fund in 2007–2013, the degree of co-financing from the EU budget, the amount of subsidy on per capita. Large urban centers, such as Know and Krakow have used funds well. The surrounding regions benefit from the location. Northern and western part of Wielkopolska was less developed, where finalized less than 100 investments. Małopolska was far less diverse. Half of the regions in Małopolska implemented more than 200 projects, which is more than in the case of Wielkopolska. Support from EU funds was almost the same and fluctuated around 50% of the investment. More assistance received statistical inhabitant of Wielkopolska, where it was between 3.500 and 5.500 zł per capita, in Małopolska 2.500–3.500. Małopolska generally used funds better.

Key words: regional development, determinants of development, EU funds, the European Regional Development Fund, cluster analysis.

*Mgr Bogna Kopeć
SKN Gospodarki Żywnościowej,
Katedra Makroekonomii i Gospodarki Żywnościowej,
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
kopec.bogna@wp.pl*